

แนว

ทางการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุปีนัมเบอร์วันใน สถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน

สมจิตร ขุนจันทิก ^{1*}

วิยุตติ บุญลอย ²

เริงวิชัย นิลโคตร ³

รับบทความ: 12 เมษายน 2568 แก้ไขบทความ: 14 กรกฎาคม 2568 ตอรับบทความ: 21 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์และความต้องการการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน และ 2) นำเสนอแนวทางการเสริมศักยภาพและการประเมินการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาวิธี การศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาชมรม ประธานชมรม เลขานุการชมรม และผู้จัดการศูนย์เพื่อนใจ จำนวน 265 คน การศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำเสนอด้วยรูปแบบการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์และความต้องการการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ และ 2) แนวทางการเสริมศักยภาพและการประเมินการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน คือ 2.1 การยึดหยุ่นทางจิตใจ 2.2 การมองโลกในแง่ดี 2.3 การมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม 2.4 การควบคุมตนเอง และ 2.5 ความยืดหยุ่นในการคิด และการประเมินแนวทางการเสริมศักยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือความถูกต้อง ความเหมาะสมความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้

คำสำคัญ: การเสริมพลัง รณรงค์และป้องกันยาเสพติด ภูมิคุ้มกันทางจิตใจ เยาวชน

¹⁻³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

* อีเมล: somchitchit@lscm.ac.th

Guidelines for Empowering Project Management In 'To Be Number One' Campaign to Prevent and Address Drug Problems in Educational Institutions, Aiming to Strengthen Mental Immunity of Youth

Somchit Khunchantuek ^{1*}

Waiwoot Boonloy ²

Reongwit Nilkote ³

Abstract

This research aimed to: (1) study the current situation and the needs for enhancing the capacity of project management in the To Be Number One anti-drug campaign in educational institutions to strengthen psychological immunity among youth, and (2) propose guidelines for capacity enhancement and evaluation of the campaign management in educational institutions. A mixed-methods approach was applied. The quantitative study involved 265 participants, including administrators, club advisors, club presidents, secretaries, and peer center managers. The qualitative study included 12 purposively selected informants. Data were analyzed using content analysis, triangulated for validation, and presented descriptively. The results revealed that the current situation and the needs for enhancing project management were perceived at a high level. The proposed capacity enhancement guidelines comprised five components: (1) psychological resilience, (2) optimism, (3) social relationship skills, (4) self-regulation, and (5) cognitive flexibility. Evaluation of the guidelines showed the highest level of agreement across all dimensions, with the following mean scores: accuracy, appropriateness, usefulness, and feasibility.

Keywords: Empower, Campaign To Prevent And Address Drug Problems, Strengthen Mental Immunity, Youth

¹⁻³ Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

* Email: somchitchit@lscm.ac.th

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ประชาคมโลกให้ความสำคัญ โดยการคุ้มครองสิทธิเด็กได้รับการรับรองในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีและต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เด็กได้รับการดูแลและคุ้มครองในด้านต่าง ๆ เช่น ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการพัฒนาความรู้และความรับผิดชอบที่เหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550, 2551) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีเป้าหมายในการสงเคราะห์และคุ้มครองเด็กในทุกด้าน โดยมุ่งเน้นการป้องกันและลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก เช่น การทอดทิ้ง การละเลย หรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมต่อเด็ก ผู้ปกครองมีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กให้ปลอดภัยและเติบโตอย่างเหมาะสม รวมถึงห้ามการบังคับขู่เข็ญหรือการกระทำที่อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด หากฝ่าฝืนจะมีโทษจำคุกหรือปรับตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546, 2546; ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์, 2566) นอกจากนี้ ด้านการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม การส่งเสริมการศึกษาที่เข้มแข็งและยั่งยืน รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชนเพื่อป้องกันปัญหาเสพติดเป็นหนึ่งในจุดมุ่งหมายสำคัญที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542)

หลังจากการปลดล็อกกัญชา (9 มิ.ย. 2565) และกระท่อม (27 ส.ค. 2565) พบว่าสถานการณ์สารเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สำนักงาน ป.ป.ส. รายงานว่า อัตราการใช้กัญชาในกลุ่มเยาวชนอายุ 18–19 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 เป็นร้อยละ 9.7 ภายในเวลา 3 ปี เพิ่มขึ้นกว่า 10 เท่า นอกจากนี้ ยังพบจำนวนผู้ใช้กัญชาประมาณ 700,000 ราย และผู้ใช้กระท่อมกว่า 1.3 ล้านรายในปี 2567 ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าหนึ่งเท่าตัวเมื่อเทียบก่อนการปลดล็อก การเข้าถึงสารเหล่านี้สะดวกขึ้น โดยมีร้านจำหน่ายกัญชากว่า 7,700 จุดทั่วประเทศ เฉพาะในกรุงเทพฯ และนนทบุรีมีมากกว่า 2,200 จุด ส่งผลให้เยาวชนสามารถเข้าถึงและใช้ในลักษณะที่ผิด เช่น สูบเพื่อความบันเทิง ผสมในอาหารหรือเครื่องดื่มโดยไม่รู้ปริมาณ THC ซึ่งอาจกระทบพัฒนาการและสุขภาพจิต นอกจากนี้ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิตระบุว่า ผู้ป่วยทางจิตจากกัญชาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 17 ภายใน 4 ปี (อภิรักษ์ พิศุทธิ์อาภรณ์ และคณะ, 2568) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนความจำเป็นในการดำเนินโครงการ "บูปินัมเบอร์วัน" เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตและพฤติกรรมให้กับเยาวชนก่อนที่สถานการณ์จะลุกลามมากยิ่งขึ้น

โครงการ TO BE NUMBER ONE เป็นโครงการที่ริเริ่มโดยทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้และการป้องกันการใช้ยาเสพติดในเยาวชนและประชาชนทั่วไป ในปี 2557 โครงการได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น การอบรมการทำงาน

เป็นทีม การส่งเสริมการออกกำลังกาย และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์(กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกภูมิ สิทธิ์, 2559) นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อร่วมกัน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยโครงการนี้มีเป้าหมายในการสร้างสังคมที่ปลอดยาเสพติด และเยาวชนที่มีคุณภาพทั้งในด้านการเรียน การกีฬา และการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้าง สุขภาพจิตและร่างกายให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้สังคมมีความสุขและปลอดภัยในระยะยาว (กรมสุขภาพจิต, 2557; ไชยยา รัตนพันธ์, 2562)) ซึ่งสภาพ ปัญหาดังกล่าวเป็นภัยคุกคามคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง และการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน กลุ่มเยาวชนถือเป็นปัญหาที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมไทย

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการณรงค์ ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจใน เยาวชน ซึ่งเป็นโครงการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนในทุกมิติ โดยผู้วิจัยมุ่งสร้างองค์ ความรู้ในพัฒนาแนวทางการเสริมศักยภาพให้เยาวชนได้เรียนรู้การรับมือกับความท้าทายทางจิตใจและสังคม มุ่งพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นในการตัดสินใจและปฏิบัติตนในทางที่ดี รวมถึงส่งเสริมให้ สถานศึกษามีความมั่นคงและสามารถรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการ พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางจิตใจทั้งในระดับเยาวชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยสร้าง กระบวนการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพในการดูแลเยาวชน ให้สามารถเติบโตและพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและ ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และความต้องการการบริหารโครงการณรงค์ป้องกันและ แก้ปัญหายาเสพติดทูป็นัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารโครงการณรงค์ป้องกันและ แก้ปัญหายาเสพติดทูป็นัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

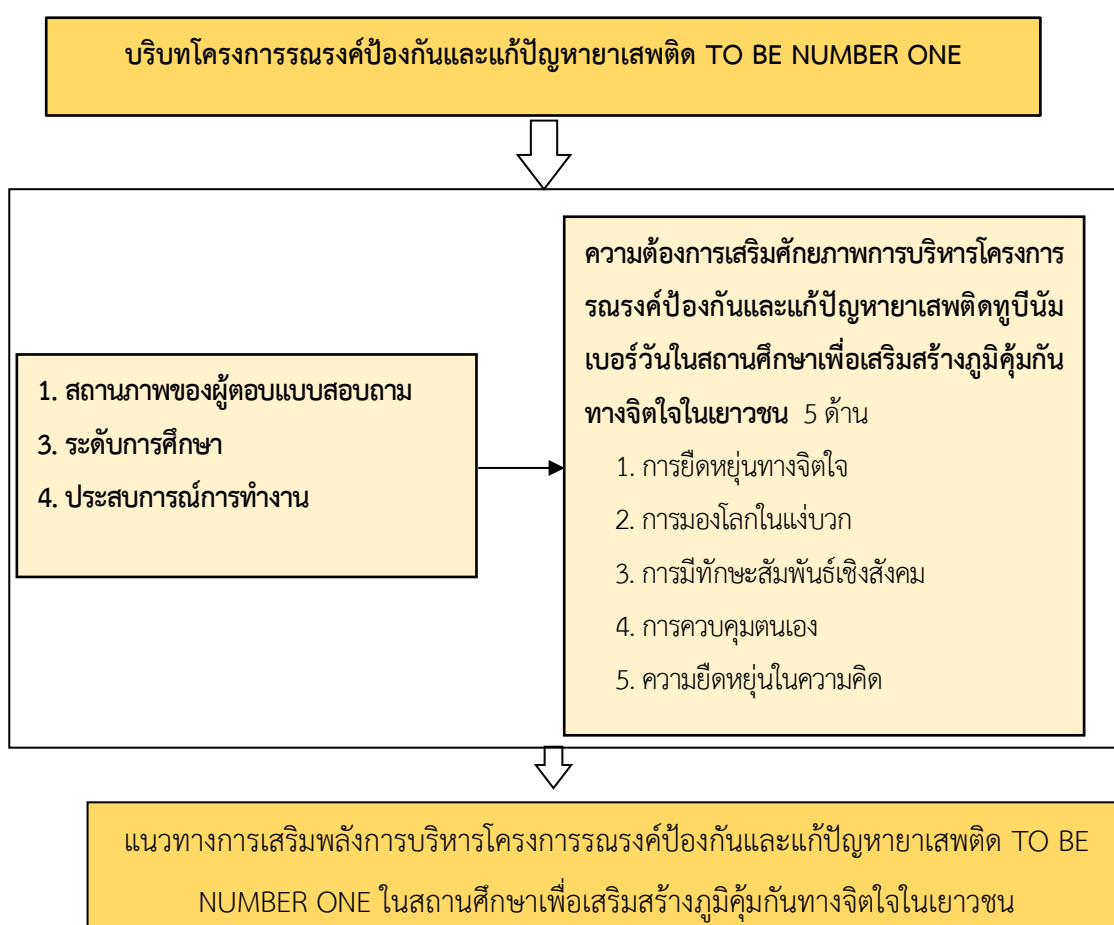
การเสริมศักยภาพการบริหารโครงการณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด “ทูป็นัมเบอร์วัน” ใน สถานศึกษา เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด โดยมีแนวคิด สำคัญที่เกี่ยวข้อง 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารโครงการ การป้องกันยาเสพติด และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง จิตใจ แนวคิดการบริหารโครงการ (Project Management) เน้นกระบวนการวางแผน ดำเนินงาน และ ประเมินผลอย่างเป็นระบบ โครงการควรมีเป้าหมายชัดเจน ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างการมี ส่วนร่วมจากครู นักเรียน และชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสามารถขยายผลได้ (กรมสุขภาพจิต, 2564) แนวคิดการป้องกันยาเสพติด มุ่งเน้นการสร้าง “ปัจจัยป้องกัน” เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว การมี

แบบอย่างที่ดี และการมีกิจกรรมสร้างสรรค์ แนวทางของ Social Development Model ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกและทักษะชีวิต เช่น การตัดสินใจและการแก้ปัญหา จะช่วยให้เยาวชนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงได้ (กรมสุขภาพจิต, 2557) แนวคิดการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ หรือ Resilience Theory มุ่งเน้นการสร้างความสามารถในการฟื้นตัวจากความเครียดและแรงกดดัน โดยการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์ การคิดเชิงบวก และการรู้คุณค่าในตนเอง ซึ่งกิจกรรมของโครงการทูปีนัมเบอร์วัน เช่น ดนตรี กีฬา และการแสดงออกทางศิลปะ ล้วนช่วยพัฒนา “ภูมิคุ้มกันภายใน” ให้เยาวชนสามารถต้านทานต่อสิ่งชั่วร้ายและการใช้สารเสพติดได้ (กิตติวงศ์ สาสวต และปรีชา ติลกวัฒนสิทธิ์, 2559)

กล่าวโดยสรุป การดำเนินโครงการทูปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาควรยึดแนวทางแบบองค์รวม เพื่อสร้างเยาวชนที่มีภูมิคุ้มกันทั้งทางความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาชมรม ประธานชมรม เลขานุการชมรม และผู้จัดการศูนย์เพื่อนใจ ในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE และผ่านการประเมินระดับประเทศ ประจำปี 2564 รวม 16 แห่ง จำนวน 844 คน (กรมสุขภาพจิต, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาชมรม ประธานชมรม เลขานุการชมรม และผู้จัดการศูนย์เพื่อนใจ ในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE และผ่านการประเมินระดับประเทศ ประจำปี 2564 จำนวน 265 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นชั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัจจุบันของการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทูปินัมเบอร์วันในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาที่มีการการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทูปินัมเบอร์วันในสถานศึกษา โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการวิจัยแนวทางการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทูปินัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาชมรม ประธานชมรม เลขานุการชมรม และผู้จัดการศูนย์เพื่อนใจ ในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานโครงการทูปินัมเบอร์วันและผ่านการประเมินระดับประเทศ ประจำปี 2564 จำนวน 12 คน แบ่งเป็น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 5 คน การสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่มไม่ซ้ำกัน

1.2 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาชมรม ประธานชมรม เลขานุการชมรม และผู้จัดการศูนย์เพื่อนใจ ในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานโครงการทูปินัมเบอร์วันและผ่านการประเมินระดับประเทศ ประจำปี

2564 โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1. เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการในกลุ่มรักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับเพชร ปีที่ 1 จำนวน 2 แห่ง คือโรงเรียนขามแก่น จังหวัดขอนแก่น และโรงเรียนปทุมพิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี 2. เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการในกลุ่มรักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับเพชร ปีที่ 2 จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนหนองฉางวิทยา จังหวัดอุทัยธานี โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนนราสิกขาลัย จังหวัดนราธิวาส 3. เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการในกลุ่มรักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับเพชร ปีที่ 4 จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนสกลนครพัฒนศึกษา จังหวัดสกลนคร โรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา จังหวัดพังงา โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนคำแสนวิทยาสรรค์ จังหวัดหนองบัวลำภู 4. เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการในกลุ่มต้นแบบระดับเพชร จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์) โรงเรียนอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ 5. เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการในกลุ่มรักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับยอดเยี่ยมเพชร ปีที่ 2 จำนวน 1 แห่ง คือโรงเรียนวัดจันทร์वास (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี 6. เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการในกลุ่มรักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับยอดเยี่ยมเพชร ปีที่ 3 จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนธีรกาณท์บ้านไธสง จังหวัดลำพูน และ 7. เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการในกลุ่มรักษามาตรฐานพร้อมเป็นต้นแบบระดับยอดเยี่ยมเพชร ปีที่ 5 จำนวน 2 แห่ง คือโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี และโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาการจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) จำนวน 6 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 คน ซึ่งทั้งกลุ่มสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะไม่ซ้ำกลุ่มกัน โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารโครงการ และการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินกิจกรรมโครงการ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์และความต้องการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุปีนมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถานการณ์และความต้องการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุปีนมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน โดยรวมและรายด้าน

โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทูปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน	n = 265			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับที่	ระดับ
การยืดหยุ่นทางจิตใจ	4.17	.44	1	มาก
การมองโลกในแง่บวก	4.14	.39	2	มาก
การมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม	3.95	.46	3	มาก
การควบคุมตนเอง	3.93	.54	4	มาก
ความยืดหยุ่นในการคิด	3.86	.47	5	มาก
รวม	4.01	.35		มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทูปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการยืดหยุ่นทางจิตใจ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.44) ด้านการมองโลกในแง่บวก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.39) ด้านการมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.46) ด้านการควบคุมตนเอง ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.54) และด้านความยืดหยุ่นในการคิด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

ผลการหาแนวทางการเสริมศักยภาพ และการประเมินการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทูปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชนจากการศึกษา

การเสริมศักยภาพในการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาพบว่า ต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้โครงการนี้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจและส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นให้กับเยาวชนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารโครงการที่ดีจะทำให้สามารถสร้างผลกระทบในทางบวกต่อการพัฒนาและป้องกันปัญหายาเสพติดในเยาวชนได้อย่างยั่งยืน สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปแนวทางการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุปีนับเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน

แนวทางการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุปีนับเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน	องค์ประกอบ การเสริมศักยภาพการบริหาร
1. การยืดหยุ่นทางจิตใจ	1.1 ทักษะอารมณ์ และความคิด
	1.2 ทักษะเชิงบวกและยืดหยุ่น
	1.3 พัฒนาตนเองและเรียนรู้ผ่านประสบการณ์
2. การมองโลกในแง่บวก	2.1 การบริหารอารมณ์
	2.2 การบริหารความสัมพันธ์
	2.3 การบริหารเวลา
	2.4 การบริหารการตัดสินใจ
3. การมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม	3.1 ทักษะทางอารมณ์และจิตใจ
	3.2 ทักษะการสื่อสาร
	3.3 ทักษะการแก้ปัญหา
4. การควบคุมตนเอง	4.1 ทักษะการรู้จักตนเอง
	4.2 ทักษะการควบคุมอารมณ์
	4.3 ทักษะการมองโลกในแง่ดี
5. ความยืดหยุ่นในการคิด	5.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
	5.2 ทักษะการปรับตัว

การเสริมศักยภาพการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจากการศึกษา สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ ดังนี้

1. People (คนเป็นศูนย์กลาง) เน้นการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาจิตใจของเยาวชนโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การสอนทักษะการจัดการอารมณ์ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์
2. Purpose (เป้าหมาย) ตั้งเป้าหมายในการเสริมสร้างความสามารถทางจิตใจให้เยาวชนสามารถต้านทานการล่อลวงจากยาเสพติดและปัญหาสังคมอื่น ๆ
3. Process (กระบวนการ) การออกแบบโครงการที่มีขั้นตอนการดำเนินการชัดเจน เช่น การฝึกอบรม การจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และการประเมินผลการพัฒนา

4. Performance (ผลการดำเนินงาน) การประเมินผลสำเร็จจากการเสริมสร้างทักษะและความยืดหยุ่นทางจิตใจของเยาวชน โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมิน เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกตพฤติกรรม

5. Prevention (การป้องกัน) การใช้แนวทางการป้องกันที่มีประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงจากยาเสพติดผ่านการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่แข็งแกร่ง

ผลการประเมินแนวทางการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทูปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน พบว่า แนวทางการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทูปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.85$, $\sigma = 0.17$) รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.76$, $\sigma = 0.12$) ด้านความมีประโยชน์ ($\mu = 4.75$, $\sigma = 0.24$) และความเป็นไปได้ ($\mu = 4.74$, $\sigma = 0.13$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1) สถานการณ์และความต้องการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทูปีนัมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านการยืดหยุ่นทางจิตใจ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.44) ด้านการมองโลกในแง่บวก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.39) ด้านการมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.46) ด้านการควบคุมตนเอง ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.54) และด้านความยืดหยุ่นในการคิด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าโครงการมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมทักษะด้านจิตสังคมของเยาวชน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจและลดความเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในอนาคต ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ Botvin & Griffin (2004) ได้ศึกษาและนำเสนอการฝึกทักษะชีวิต (Life Skills Training: LST) เป็นโปรแกรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการตัดสินใจและการปฏิเสธการใช้สารเสพติดในเยาวชน โปรแกรมนี้ได้รับการพัฒนาเพื่อช่วยให้เยาวชนสามารถรับมือกับความเครียด การกดดันจากเพื่อนฝูง และสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ ที่อาจนำไปสู่การใช้สารเสพติดและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ วัตถุประสงค์ของการศึกษาจากงานวิจัยของ Botvin และ Griffin (2004) ได้ศึกษาและประเมินผลของโปรแกรม Life Skills Training โดยมุ่งเน้นไปที่การป้องกันการใช้อาหารเสริมในเยาวชน การศึกษาได้ประเมินผลจากการฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่ดี การปฏิเสธสารเสพติด การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการเสริมสร้างทักษะในการสื่อสารและการปฏิเสธการใช้สารเสพติดจากเพื่อนฝูง และผล

การศึกษา พบว่า จากการวิจัยพบว่าโปรแกรม Life Skills Training (LST) มีประสิทธิภาพสูงในการลดพฤติกรรมเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการลดการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมการฝึกอบรม ผู้ที่ได้รับ การฝึกอบรม LST มีทักษะการตัดสินใจที่ดีขึ้นและมีความสามารถในการปฏิเสธการใช้สารเสพติดจากเพื่อนฝูง ได้ดีกว่าเยาวชนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม และสอดคล้องกับ Wyman, et.al (2000) ได้ศึกษาการป้องกันการ ใช้สารเสพติดในวัยรุ่น โดยเน้นถึงบทบาทของปัจจัยทางบุคคลและครอบครัวในการพัฒนาการป้องกันที่มี ประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ถึงวิธีการที่สามารถป้องกันการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นโดยการใช้ แนวทางที่พิจารณาจากปัจจัยทั้งในด้านการพัฒนาบุคคล (individual factors) และบทบาทของครอบครัว (family factors) ที่มีต่อการตัดสินใจของเยาวชนในการเลือกหรือหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติด การศึกษานี้ พบว่า ปัจจัยทางบุคคล เช่น ความสามารถในการตัดสินใจ การควบคุมอารมณ์ และทักษะการจัดการกับ ความเครียด มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในเยาวชน นอกจากนี้ยังพบว่า ครอบครัวที่มีการสนับสนุนที่ดี และมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยลดการใช้สารเสพติดในเยาวชนได้ โดยครอบครัวมีบทบาทสำคัญ ในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน ช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตที่สำคัญ เช่น การตัดสินใจที่ดี การ ปฏิเสธการใช้สารเสพติด และการรับมือกับแรงกดดันจากเพื่อนฝูง และการศึกษาของ Steinberg & Silverberg (1986) ได้ศึกษาและพบว่า วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งเป็นช่วงที่เยาวชนต้องเรียนรู้ที่จะตัดสินใจในหลายๆ เรื่อง การตัดสินใจเหล่านี้บางครั้งอาจ มีผลต่อพฤติกรรมที่เสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติดหรือการทำกิจกรรมที่อาจมีอันตรายจากแรงกดดันของเพื่อน การศึกษาของ Steinberg และ Silverberg (1986) ได้สำรวจอิทธิพลของเพื่อนฝูงต่อการตัดสินใจของวัยรุ่น พบว่าบทบาทของเพื่อนฝูงมีอิทธิพลสำคัญในการเลือกตัดสินใจของวัยรุ่น โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับการเสี่ยงภัย เช่น การลองใช้สารเสพติดหรือการทำกิจกรรมที่ไม่ปลอดภัย การศึกษาในครั้งนี้ได้ทดลอง สังเกตพฤติกรรมของวัยรุ่นในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบระหว่างการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในกลุ่มเพื่อน และการตัดสินใจที่เกิดขึ้นโดยลำพัง ผลการศึกษาพบว่าเมื่อวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นมักจะมีแนวโน้มที่จะ ตัดสินใจในทางที่เสี่ยงมากกว่าการตัดสินใจโดยตัวเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลที่ สำคัญต่อการตัดสินใจของวัยรุ่น วัยรุ่นมักรู้สึกว่าการทำตามเพื่อนจะทำให้วัยรุ่นมีความเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม และไม่อยากถูกมองว่าเป็นคนที่แตกต่างจากผู้อื่น

2) แนวทางการเสริมศักยภาพและการประเมิณการบริหารโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดทุปันมเบอร์วันในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในเยาวชน พบว่า 2.1 การยืดหยุ่นทาง จิตใจ 2.2 การมองโลกในแง่ดี 2.3 การมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม 2.4 การควบคุมตนเอง และ 2.5 ความยืดหยุ่น ในการคิด ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แนวทางการเสริมศักยภาพและการประเมิณการบริหารโครงการทุปันมเบอร์ วันในสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาองค์ประกอบด้านภูมิคุ้มกันทางจิตใจของเยาวชนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การยืดหยุ่นทางจิตใจ การมองโลกในแง่ดี การมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม การควบคุมตนเอง และความยืดหยุ่น ในการคิด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการยืดหยุ่นทางจิตใจและการมอง

โลกในแง่ดีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนว่าเยาวชนสามารถปรับตัวและมีทัศนคติเชิงบวกต่อปัญหา ขณะเดียวกัน ด้านการมีทักษะทางสังคมและการควบคุมตนเองมีความสำคัญต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง โดยเฉพาะการตัดสินใจและการปฏิเสธสิ่งชั่วร้าย ส่วนด้านความยืดหยุ่นในการคิด แม้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการคิดอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม โดยรวม แนวทางทั้ง 5 ด้านนี้สามารถเป็นกรอบสำคัญในการวางแผนกิจกรรมและประเมินผลโครงการอย่างมีทิศทาง ช่วยให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง และลดความเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างยั่งยืน ผลการศึกษาสอดคล้องกับชลิตดา อุดมรักษาสกุล (2564) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการชมรม TO BE NUMBER ONE จังหวัดเพชรบูรณ์ และพบว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการโครงการ TO BE NUMBER ONE ในจังหวัดเพชรบูรณ์แสดงให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอนที่ชัดเจนและครอบคลุม โดยกระบวนการจัดการโครงการประกอบด้วย 7 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานตามยุทธศาสตร์ การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ การสนับสนุนงบประมาณ การจัดทำฐานข้อมูลโครงการ และการประเมินผล ทุกขั้นตอนนี้มีความสำคัญต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถวัดผลได้ในท้ายที่สุด เมื่อพิจารณาในด้านเงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารจัดการโครงการ พบว่าเงื่อนไขที่สำคัญสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยโครงสร้างเชิงสังคมและปัจจัยส่วนบุคคล ในกลุ่มปัจจัยโครงสร้างเชิงสังคม การกำหนดเจ้าภาพที่ชัดเจนสำหรับตัวชี้วัดต่างๆ การบูรณาการเครือข่าย และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนล้วนมีบทบาทสำคัญในการทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลกระทบสำคัญคือความเข้มแข็งของผู้นำ และการรณรงค์สร้างกระแส ซึ่งสามารถดึงดูดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและเยาวชนได้มากขึ้น สอดคล้องกับก้องเกียรติยศ แซ่พิมพ์พันธ์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาแรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดบึงกาฬ และพบว่าโดยรวมระดับแรงจูงใจ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของแรงจูงใจที่ 3.71 (S.D. = 0.59), ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ 3.68 (S.D. = 0.58) และการดำเนินงานโครงการที่ 3.68 (S.D. = 0.57) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าแรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและระดับสูงกับการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดบึงกาฬ โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.700 (p-value < 0.001) และ 0.841 (p-value < 0.001) ตามลำดับ จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยจูงใจที่สำคัญ ได้แก่ การยอมรับนับถือและความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE และสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลการดำเนินงานโครงการได้ถึง 70.0% ($R^2 = 0.700$, p-value < 0.001) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดบึงกาฬมีระดับแรงจูงใจ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมที่สูงและความมุ่งมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ การมีระดับแรงจูงใจสูงสามารถอธิบายได้จากการสนับสนุนที่ได้รับจากองค์กรและการยอมรับในหน้าที่

ที่ทำ ซึ่งเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ที่มีความตั้งใจในการดำเนินโครงการอย่างเต็มที่ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างแรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการดำเนินงานโครงการ และสอดคล้องกับ ยุทธนา กรรณสิทธิ์ และวิวัฒน์ มีสุวรรณ (2565) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในชุมชน TO BE NUMBER ONE มีต่อทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และพบว่า ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในชุมชน TO BE NUMBER ONE ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเทียบกับก่อนที่จะได้รับการจัดกิจกรรมดังกล่าว การเรียนรู้แบบผสมผสานที่ใช้การคิดเป็นฐานช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม และการค้นหาคำตอบ ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น การเรียนออนไลน์ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีความยืดหยุ่นในการเข้าถึงการเรียนรู้ โดยมีการสื่อสารที่เปิดกว้างและสร้างโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันแบบมีส่วนร่วม จากผลการศึกษานี้พบว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานที่ใช้การคิดเป็นฐาน ร่วมกับการเรียนออนไลน์ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางด้านจิตใจและอารมณ์ เช่น การเคารพตนเอง การเคารพผู้อื่น และการรู้จักคุณค่าในตัวเอง ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญในด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการเติบโตในชีวิตในอนาคต การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ และสามารถช่วยให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดี และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

การประเมินแนวทางการเสริมศักยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือความถูกต้อง ($\mu = 4.85, \sigma = 0.17$) ความเหมาะสม ($\mu = 4.76, \sigma = 0.12$) ความมีประโยชน์ ($\mu = 4.75, \sigma = 0.24$) และความเป็นไปได้ ($\mu = 4.74, \sigma = 0.13$) ผลการประเมินด้านความถูกต้องและความเหมาะสมที่อยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีพื้นฐานจากหลักการทางวิชาการที่น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปปรับใช้ในสภาพจริงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (2003) ที่เน้นว่าเกณฑ์การประเมินโครงการควรครอบคลุมทั้งความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ เพื่อให้เกิดการนำผลประเมินไปใช้ในการพัฒนาได้จริง การที่แนวทางได้รับการประเมินว่ามี “ความเป็นไปได้” ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ Patton (2008) ได้นำเสนอถึงแนวคิดการพัฒนากำหนดการประเมินสู่การปฏิบัติบนฐานความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง ทั้งด้านทรัพยากร บุคลากร และการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของโครงการ

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และความต้องการเสริมศักยภาพการบริหารโครงการทูป็นัมเบอร์วันในสถานศึกษา และเพื่อเสนอแนวทางการเสริมศักยภาพดังกล่าว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และความต้องการในการเสริมศักยภาพของโครงการอยู่ในระดับมาก และแนวทางที่นำเสนอครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การยืดหยุ่นทางจิตใจ การมองโลกในแง่ดี การมีทักษะสัมพันธ์เชิงสังคม การควบคุมตนเอง และความยืดหยุ่นในการคิด โดยเมื่อประเมินแนวทางที่ได้นำเสนอ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งบ่งชี้ว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้จริงในบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

1. สถานศึกษาควรนำแนวทางทั้ง 5 ด้านไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมของโครงการทูป็นัมเบอร์วันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะด้านจิตสังคมของเยาวชน
2. หน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือกระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลโครงการในสถานศึกษา เพื่อใช้ในการติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม
3. ควรจัดอบรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการในระยะยาว เพื่อประเมินประสิทธิผลของแนวทางที่นำเสนออย่างเป็นรูปธรรม
2. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมสถานศึกษาในหลากหลายระดับ (ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา) เพื่อเปรียบเทียบแนวทางที่เหมาะสมตามช่วงวัย
3. ควรพัฒนาเครื่องมือวัดภูมิคุ้มกันทางจิตใจของเยาวชนที่มีความเฉพาะเจาะจง และผ่านการตรวจสอบคุณภาพทางสถิติอย่างครบถ้วน เพื่อใช้ประเมินผลเชิงลึกในการดำเนินโครงการ

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต. (2557). คู่มือการดำเนินงาน โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ฉบับปรับปรุง ปี 2557. กรม.

- กรมสุขภาพจิต. (2564). *โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE*. กรม
ก้องเกียรติยศ แชนพิมพันธ์, ประจักษ์ บัวผัน และสุรัชย์ พิมหา. (2564). แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มี
ผลต่อการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดบึงกาฬ.
วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา), 21(3), 236-249.
- กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด
ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารชุมชนวิจัยและ
พัฒนาสังคม*, 10(2), 115-124.
- ชลิตดา อุมรักษาสกุล. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการชมรม TO BE NUMBER ONE จังหวัดเพชรบูรณ์.
วารสารสหวิทยาการเพื่อสุขภาพ, 3(1), 14-28.
- ไชยยา รัตนพันธ์. (2562). การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด. *วารสารร้อยแก่นสาร*, 4(2), 18-33.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74
ก. หน้า 4-16.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. (2546, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 120 ตอนที่ 95 ก,
หน้า 1-33.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550. (2551, 14 มกราคม). *ราชกิจจา
นุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก หน้า 1-12.
- ยุทธนา กรรมสิทธิ์ และวิวัฒน์ มีสุวรรณ. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การคิดเป็น
ฐานการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในชุมชน TO BE NUMBER ONE ที่มีต่อทักษะ
ชีวิตด้านการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 73-86.
- ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์. (2566). ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของ
เด็กและเยาวชน. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- อภิรักษ์ พิศุทธิ์อาภรณ์, มัณฑนา เหมชะญาติ, สดับพินท์ พสุธีรัมย์, ญัฉายา เกียรติเกษม, สมจิต ยาใจ, และ
ทิพย์วิมล ตั้งชูทวีทรัพย์. (2568). การพัฒนาระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระยะยาว
จังหวัดจันทบุรี: Chan THARAK System. *วารสารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น*, 7(1), 1-
16.
- Botvin, G. J., & Griffin, K. W. (2004). Life skills training: Empirical findings and future directions.
Addictive Behaviors, 29(6), 125-130.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Patton, M. Q. (2008). *Utilization-Focused Evaluation* (4th ed.). SAGE Publications.
- Steinberg, L., & Silverberg, S. B. (1986). The influence of peers on adolescent decisions making. *Child Development*, 57(4), 1255-1264.
- Stufflebeam, D. L. (2002). The CIPP model for evaluation. In T. Kellaghan & D. L. Stufflebeam (Eds.), *International Handbook of Educational Evaluation* (pp. 279–317). Springer.
- Wyman, P. A., Goldstein, A. L., & Schmeelk-Cone, K. (2000). Developmental prevention of adolescent substance use: The role of individual and family factors. *American Journal of Community Psychology*, 28(3), 413-429.